

טומי עמית ז"ל

מאין להתחיל?

הפעם הראשונה שבה הכרתי את טומי, הייתה עוד לפני שהכרתי אותו. בחודש יוני 1961, בביקורי הראשון בכפר הנשיא. יום שישי בערב, על הרחבה שלפני צריף בית הספר הישן התקיימה מסיבת סוף שנת הלימודים. כתת עופר – כתה ו' העלתה את ההצגה המסורתית של כתות ו' – הצגה באנגלית. הילדים שיחקו את הוריהם. אז עוד לא ידעתי שאני אהיה המורה של הכתה הזאת, אבל את הוריהם כבר הכרתי... גדי שיחק את אביו במקלחת הציבורית. פניו היו מרוחות בסבון גילוח, והוא דיבר בידענות רבה על... לא משנה על מה. לטומי תמיד היה משהו חשוב ומעניין לאמר בכל עניין.

מאין להתחיל?

אני מוציאה מהארון קערת זכוכית. הקערה שבה אני מגישה סלט, הקערה שבה אני מכינה בצק ללחם, הקערה אשר רכשתי בחינם באחד הירידים שטומי אירגן, של דברים יד שנייה שחבל לזרוק (חבל לזרוק, היה בוודאי שמו השני של טומי). רק אחרי זמן לא מועט, הסתבר לי שהקערה הזאת הייתה החלון הקדמי של מכונת כביסה, שטומי פירק, ואפשר שימוש חדש, והפעם כקערה למטבח.

מאין להתחיל?

הגשם הראשון כבר ירד... לפני שנים, כשרוב גגות הבתים בקיבוץ היו עשויים רעפים, היו מתגלות עם הגשם הראשון הנזילות מהגגות. צריך לקרוא לטומי. וטומי היה בא לתקן. הוא היה מטפס על סולם גבוה ומחליף רעפים שבורים. בעצם, כמעט לא היה צורך לקרוא לטומי, כי טומי לא חיכה לגשם הראשון. הוא התחיל בפעולת החלפת הרעפים השבורים עם בוא הסתיו. ממש כמו שלמדתי בכתה ב': בסתיו פורח החצב, האיכר חורש את האדמה וצריך לתקן את הגגות. ואני כמעט בטוחה שבארכיון שלנו ימצאו הבקשות של טומי, לא לזרוק אבנים על הגגות, כי הן שוברות את הרעפים.

וכמו טיפות הגשם, מהרגע שנודע לי על פטירתו של טומי, הזיכרונות עולים ומטפטפים.

הדגם: עם כתת עופר, הקים טומי את הדגם האהוב של הקיבוץ דאז. מיניאטורה בקנה מידה 1:500 של כל הצריפים והבתים המעטים שהיו אז. הדגם שכן כבוד בחדר ווייצמן, וכשהוא התבלה והתפרק נשאר ממנו צילום על הקיר בחדר ווייצמן. רחל גינת ספרה לי שלאחרונה הרבה טומי להגיע לארכיון ולהעשיר אותה בסיפורי ראשית הקיבוץ, וגם הביא לה כמה מהבתים שנשמרו

מהדגם הזה. ואם מדובר על דגם, טומי עבד בשעתו במפעל גמדא, שייצר דגמים של מכוניות. היום צעצועים אלה הם פריטי אספנות.

טומי, הנגר: אשר בנה את הצריפים הראשונים של כפר הנשיא.

טומי החצרן: שלא זורק שום דבר, וכל דבר נכנס למחסן שלו או לג'נקה שלו, כי מתישהו יצטרכו אותו. טומי שאצלו יש פחיות צבע מכל הגוונים, וכשצבעתי ספסלים בקיבוץ, קבלתי ממנו את הפחיות שהוא הציל מהאשפה, כי לא זורקים שום דבר, ולכל דבר יהיה מתישהו שימוש. טומי לימד אותנו להפריד פסולת ולמחזר ולמחזר.

טומי הידען, האוטודידקט: טומי שיודע הכל על ארץ ישראל. טומי שיודע הכל על גיאולוגיה, ושהרחיק לנסוע עד הוואי כדי ללמוד עוד על קליפת כדור הארץ ומה שבתוכה. אתה רוצה לשאול שאלות על תל-רומן ועל הטוף שמצוי אצלנו בסביבה? תשאל את טומי.

את טומי אפשר לשאול על תולדות כפר הנשיא ועל כל בניין וכל צריף, וכל עמדה צבאית. בהכנותינו לחגיגות השישים של הקיבוץ קיימנו כמה סיורים להיכרות עם הקיבוץ בראשיתו. טומי ויצחק עדר הדריכו את הסיורים. אחר כך באו השלטים על הבתים ועל התעלות, שלטים המזכירים לנו את ימי ראשית הקיבוץ.

טומי הארכיאולוג: אינני יודעת אם היו בכלל אתרי יישוב יהודי מתקופת המשנה שטומי לא הכיר, ולא השתתף בחפירות בהן. טומי הקים את החוג לארכיאולוגיה בכפר הנשיא, ואחד מהשיאים של החפירות בהן השתתף החוג (בחורבות מרות, חפירות שניהל צבי אילן ז"ל) היה מציאת מטמון של מטבעות זהב!

שלא לדבר על העמודים והכותרות מבזלת, שהיוו את ההתחלה של הגן הארכיאולוגי במרכז הקיבוץ. הגן הנקרא "בנות כורזים".

טומי קולט עלייה: גם בכפר הנשיא וגם בתנועה. הוא היה מגוייס לוועדת הקליטה של התק"ם, וגרם להרבה אנשים להיקלט קליטה מוצלחת בקיבוצים בארץ.

טומי זמר במקהלת הגליל העליון, אולי הוותיק בבסיס של המקהלה, שר בה עד לפני שנים אחדות.

טומי האבא של גדי, תמנה וגילה, הסבא של כל כך הרבה נכדים ונינים, טומי של עין-יה.

טומי שאינו נח לרגע, ידו בכל...

טומי שנלחם בכל כוחותיו באבדן כוחותיו. עוד בקיץ הקודם הוא גייס את הכוחות האוזלים, כדי להגיע לבריכת השחיה ולבצע בה תרגילים לחיזוק הגוף. הוא לא וויתר עד אשר כלו כוחותיו.

טומי שהתחבב על זקנים ועל צעירים. בימים אלה, של השינוי הדמוגרפי העמוק שעובר עלינו, היה מחמם את הלב לראות קבוצה של צעירות וצעירים יחד עם ילדים, שותלים פרחים באתרים הקשורים עם פעילותו של טומי.

טומי, אתה חסר!

תמר וולפין

